

A gondok eredete

Szeged villamos-energia-ellátásáról

Tűzész nélkül megállíthatjuk, nincs olyan energia-hordozó, mely mindennapos életünkhöz olyan szorosan kapcsolódna, mint a villamosenergia. Csak akkor vesszük észre, ha akadályokat gördít a természet, otthonunkban, s a megszo-

kozott élelírímus; zavarja. A Délmagyarországon 1975. december 29-én megjelent „Fáziskésésben” című cikk e gondolatot fejtegeti és részben arra kér bennünket, hogy a villamosenergia szolgáltatás megszűnése előtt adjunk előzetes értesítést. Hogy miképp lehet a kérésnek eleget tenni, azt érdemes részletesebben megvizsgálni.

1.

A folyamatos villamosenergia szolgáltatás két ok miatt szünetelhet. Az egyik tudatosan történik, míg a másik üzemzavar következménye.

A tervszerű karbantartás miatti szünet minden fogyasztó időben értesül. Ipari fogyasztókat már előző év végén tájékoztatjuk a karbantartás időpontjáról. Így lehetőséget is adunk arra, hogy a számukra legkedvezőbb napon szüneteljen a villamosenergia szolgáltatás. A karbantartás pontos időpontja előtt egy hónappal minden közületi fogyasztót — nagyipari fogyasztókat is — levélben értesítjük az áramszünet időpontjáról és várható időtartamáról. A magánfogyasztók az újsághirdetésből tudhatják meg a szolgáltatás szünetelését. A karbantartást nem szombaton és vasárnap végezzük, ugyanis egy-két kivételtől eltekintve az áramszünet a magánfogyasztókat is érinti. Ezeket a napokat a főzést, a család pihenését zavaróan a hiányzó szolgáltatással.

Véleményünk szerint — mivel mi megfelelő időben megadjuk a tájékoztatást — az áramszünet sem a természetben, sem a mindennapos életben zavart nem okoz.

Más persze, ha az üzemzavar miatt szünetel szolgáltatásunk.

Úgy szervezzük munkánkat, hogy a nap bármely időpontjában, készenlétben álljanak szakembereink, és a bekövetkezett üzemzavart minél gyorsabban elhárítsák. A munkaerőgondok miatt ez nem egyszerű feladat. A villamosberendezések automatizálása, az üzemzavar elhárító személyzet készenléte, gépjárművel való ellátása, a megfelelő URH rádió-telefon kapcsolat kiépítése mind olyan szervezési, fejlesztési intézkedés, melynek célja, hogy a villamosenergia megszakadását minél kisebb időre korlátozzuk. A legfontosabban végzett TMK munka sem tudja kizárni (a szakszerű kezelések mellett sem), hogy rejtett hibák vagy külső behatások következtében ne forduljon elő üzemzavar.

2.

Egy váratlan esemény nemcsak a fogyasztóknak, de az áramszolgáltató vállalatnak is kellemeetlen. Néhány példa erre: tavaly villám csapott a tejipari vállalat előtt egy tartóoszlopba és a szigetelő, három oszlopon a túlfeszültség miatt „felrobbant”. A javító brigád aktív közreműködése mellett is a tejipari vállalat 1 óra 21 percig nem kapott áramot. Egy másik alkalommal ugyancsak a tejipari vállalatnál 19,50-kor jelentették, hogy megszakadt az

energiaszolgáltatás. Negyven perc múlva ismét sikerült adni az áramot. A tartalék transzformátor bekapcsolásával szünet meg az üzemzavar, míg a meghibásodott transzformátor kijavítására soronkívül intézkedünk. Polytatva a példát; július 28-án a Napsugár bizstró pincéjében a szennyvízvezetékek evik vakdugója minden külső beavatkozás nélkül mozdult és előtörtte ott a transzformátorállomást. A belváros egy része 16,03-tól 17,35-ig villamosenergia nélkül maradt, az ellátást ezután különböző átkapcsolások és átterhelések útján lehetővé tettük. Jelentős azo:knak az üzemzavaroknak száma is, amelyeket úttépítések, földmunkák, építések okoznak. Az üzemzavar bekövetkezésekor arra törekszünk, hogy a hibát minél gyorsabban elhárítsuk és így minél kevesebb ideig kelljen nélkülözni a villamosenergia szolgáltatást. Nincs tehát mód arra, hogy mi határozzuk meg a villámcsapás, a földmunkagépkezelő által okozott üzemzavar időpontját, vagy éppen valamelyik gépjárművezető magatartását, aki a hálózati tartószerkezetnek ütközve okoz áramszünetet. Önkritikusan csak azt vizsgálhatjuk, hogy az üzemzavarelhárító apparátusunk mennyire hatékony.

Az áramszünetnél szak-személyzetünknek fel kell deríteni először is a hibát, majd csak ezt követően, kerülhet sor a javításra. Ilyenkor szakszemélyzetünk a másodpercekért harcol és hirtelen, pontosan nem is tudhatja, hogy milyen területre terjed ki az üzemzavar. Ha viszont már lokalizálta, igyekszik a gondokat gyorsan megoldani.

Néhány gondolatot még a műtőszatok, vastűdők, inkubátor vagy más hasonló berendezések villamosenergia-ellátásáról. Az ilyen létesítmények tervezésekor az áramszolgáltató és a tervező előzetesen felhívja a figyelmet, hogy a tartalék energia-ellátásról gondoskodni kell. Ismeretünk szerint ezek a létesítmények, berendezések így is készülnek el. Tartalék energiaforrásuk általában akkumulátor, más jellegű intézményeknél aggregátor. A berendezést üze-

meltező kötelessége és felelőssége, hogy akár áramszolgáltatói, akár a saját berendezésében keletkezett üzemzavar esetén kritikus esetekben tartalékenergia-ellátásról gondoskodik és a berendezéseket mindenkor üzemképes állapotban tartsa. Mivel elemi, természeti, műszaki okok miatt nem lehet garantálni a folyamatos villamosenergia-szolgáltatást, így az életmentő berendezések üzemeltetőinek kell gondoskodniuk a tartalék energiaforrásról.

Szeretném még az áramingadozásra is felhívni a figyelmet. Az áram az üzembehelyezett készülék teljesítményétől, vagy annak terhelésétől, illetve igénybevételétől, így az áramingadozás, az áramingadozás következménye, vagyis a fogyasztó üzemeltetett készüléke miatt áll elő. Az áramszolgáltató a szabványba előírt feszültségszinthez képest 7 százalékkal térhet el akár pozitív, akár negatív irányba. Ennél nagyobb mértékben való eltérés esetén intézkedni kell, a beruházási lehetőségek figyelembevételével.

3.

A fáziskésés a következőt jelenti: a feszültség és az áram időbeni lefolyása között késés van, és a késés kedvezőtlen hatást vált ki.

Ennek csökkentése miatt fázisjavító kondenzátorokat helyeznek el a fogyasztók saját érdekében. Ugyanis a fáziskésés; az általuk üzemeltetett készülékek, elsősorban villanymotorok okozzák. A fáziskésés csökkentésben a fogyasztók is érdekeltek, hogy a villanyszám-lajuk ne növekedjen. A számlanövekedést úgy akadályozhatják meg, hogy fázisjavító kondenzátorokat helyeznek el. Természetesen ez nemcsak vállalati, hanem népgazdasági érdek is.

Kovács János,
a DÉMASZ szegedi
üzemigazgatója

Új oldat a leveleken
— több cukor a répában

Az elmúlt években, de különösen tavaly kedvezőtlenül alakult a cukorrépa cukortartalma, ezért több helyen kutatják azokat a mód-szereket, amelyekkel ezt növelni lehetne. Különösen sikeresnek ígérkezik a Kertészeti Egyetem, kémiai tanszékének kísérlete; permetezéssel kényszerítik a répát a cukortartalom fokozására. A tanszéken több éves kutatómunkával különleges oldatot állítottak össze. A vetés kihajtása után a répaleveleire permetezett vegyszer elősegíti a levél klorofiltartalmanak növelését, ennek nyomán fokozódik a fotoszintézis, amely a szénhidrát mennyiségének növelését idézi elő a répagyökérben.

A vegyszert már nagyüzemben is — három állami gazdaságban, összesen 30 hektáron — kipróbálták, s átlagosan 8—10 százalékkal nagyobb cukortartalmú volt az így kezelt répa, mint a permet nélkül. Az idén még

több helyen, összesen tíz gazdaság mintegy 1000 hektáryi répavetésén permetezik az oldatot. (MTI)

Magyar—osztrák
vízügyi együttműködés
Gáterősítés, folyószabályozás

A múlt tíz évben a Lajta folyó árviizei is sok gondot okoztak az osztrák és a magyar vízügyi szerveknek. Ez idő alatt Ausztria területén háromszor, a magyar részen pedig kétszer okozott árvíz a szeszélyes vízjárású folyó. A két ország illetékes vízügyi szervei közös megállapodás alapján 1978-ig mindkét ország területén bővítik a folyó medrét, és megerősítik gátjait. A Lajta jelenlegi gátjait még az első világhá-

Kedvez az időjárás

Téli fuvarozás

Előszállítások — Jobban kihasználják a teherautókat

Idén mintegy 12 százalékkal több áru szállítására számít a Volán 10. Vállalat, mint tavaly, mégpedig az eddigiekhez hasonló feltételek mellett. Létszámgyarapítás és műszaki fejlesztés nem várható, így a korábbinál nagyobb gondot kell fordítani a munka szervezésére, a szállítások egyenletessé tételére. Ehhez természetesen szükséges az áru feladó vállalatok megértése, hatékony együttműködése. A Volán vezetői erről, illetve az első negyedévi feladatokról és a megyei pártbizottság állásfoglalásából adódó teendőkről tanácskoztak tegnap, kedden a szegedi irodaházban. Meghívták az eszmecserére a megyei kirendeltségek vezetőit, képviselőit is.

Megfogalmazódott a szerény műszaki fejlesztésből eredő legfontosabb teendő: a meglévő eszközökhöz való eddiginél hatékonyabb gazdálkodás. Folytatják a gépkocsikonstrukcióit, a selejtautókból sok használható alkatrészt szerelnek át működőképes kocskiba. Tavaly december 31-én 41 Skoda gépkocsit kellett volna kicserélni, ám helyett úgy döntött a Volán kollektívája, hogy vállalva az elhasználódásból adódó többletjavításokat, addig járhatja a teherautókat, amíg az új járművek megérkeznek. A Volán által szervezett „tömegarús” szállításokat ezentúl 24 órás műszakban, a sofőrök váltásával oldják meg. Így jobban kihasználják a gépkocsikat, másrészt a téli és a korai tavaszi időszakban elvegeznek olyan munkákat, amelyek később, a csúcsgörögben nehézségeket okoztak volna. Folytatja a Volán a MÁV Szegedi Igazgatóságával együttműködve a korábbi években is sikeres előszállításokat.

Továbbra is — sőt a létszámhiány miatt egyre inkább — sok nehézséget okoz a vállalat dolgozóinak a zákokba csomagolt, valamint a kisebb térfogatú áruk szállítása, rakodása. Javulás csak akkor várható, ha az ilyen portékákból egységcsomagokat készítenek, s azokat gépekkel emelik autókra. Ez az áru feladó és a szállítók közös érdeke, közös feladata. A Volán elkezdte az ilyen rakodásra való fölkeszülést, tavaly rakodólapokat és targoncákat vásárolt.

Az október 15-től március közepéig tartó téli időszakban általában kevesebb árut kell szállítani a Volán kollektívájának, mint más időszakokban. Orvendetes, hogy az 1976-os év eddig eltelt napjaiban e kép némileg megváltozott, az 1260 teherautóból lényegesen több fuvarozott, mint tavaly ilyenkor. A teendők ismeretében a következő hetekben az arány további javulása várható. Segít az enyhe időjárás is, viszonylag kevés dolga akad a „fagybrigádnak”, s lehető-

Az egyik Tátra teherautó indulásra kész

ség nyílik az autók szabadban történő javításához. A Volán szegedi központja csaknem 680 teherautóval rendelkezik. Ebből mintegy 130 jármű (általában pótkocsival) a távolsági és a külföldi szállításokat, közel 220 autó a megyén belüli fuvarozást végzi, a többi pedig

a DELÉP-nél, illetve a Tiszapályaudvaron használják rendszeresen. Legnagyobb mennyiségben építőanyagot, földet, bútort, gázpalackot és élelmiszert visznek. Végül a vállalat munkájában kis hányadot képez, a lakosságnak mégis fontos egyéni szállítási-sok elvégzése.

HÉTKÖZNAPOK

Zárható telefon

Külföldön járva az ember — ha van pénze, ha nincs — egyebek között megbámulja a kirakatokat is. Érdekes és sokszor hasznos is az ilyen nézelődés, még akkor is, ha néha — nagyanyánk módjára — több-kevesebb elképedéssel olyasmí fordul meg az ember fejében, hogy: Már megint micsoda ostobaságot találtak ki!

Így jártam nem is olyan régen Újvidéken, egy villamosági szaküzlet kirakata előtt. Szébbnél szebb telefonokat kínált az üzlet, nyomógombos és programozható szerkezetűket, amelyek láttán epedve gondoltam arra, hogy legalább közönséges, tárcsás telefonnal sikerüljön egyszer föl-hívnom a Széchenyi térről csak a Klauzál teret — öt perc alatt. Csodálkozni viszont csak akkor kezdtem, amikor az egyik készülék tárcsájában egy kis elelunk is ilyen bugyutaságot pillantottam meg.

— Hát ezt ugyan mi a csodának találták ki? —

mondtam magamban. S már-már kezdtem a szokásos meditációt: — Igen, ezek a vállalatok, ahol csak a haszon meg a minél többet eladni a cél, kitalálnak minden bugyutaságot, hát-ha a még nagyon is jó régit valaki ilyen ostobasággal megiscsak újra cseréli. Aztán hirtelen leesett a tantsz!

No, nem a telefonnak, hanem nekem. Mert csak ekkor jutott eszembe a nálunk még csak újdonság-számba menő távhívás. Mert mi történik akkor, ha a gyereknek játszani támad kedve, s pusztá szórakozásból és teljesen véletlenül, de föl-hívja New Yorkot vagy Tokiót, s netán néhány ezer forintos telefon-számját kell fizetni egy kis ártatlan csínyért? Rosszra gondolni. Ugyhogy bátor-kodom javasolni a telefon-gyárnak, no meg a postának, hogy találjanak ki nálunk is ilyen bugyutaságot. Azt hiszem, mi, szülők, biz-tónságosabban éreznénk magunkat.

Verébtalálkozó

Manapság alighanem cső-tő alá, vagyis a buszba ke-be jutna a dodonai jósa, mert hiszen madaraink, leginkább a verebek, nagy-on is urbanus szokáso-kat vettek föl. Ki tudja mi-ért, miért nem, elunván a Széchenyi teret, most a Le-nin körút fán vertek tan-nyát, ott adnak egymásnak esténként találkozó. Egyes fák valódi verébszimpozion-nak adnak otthont. Például az Anna-kútnál levő busz-megálló fölött.

Érdekes képet nyújt es-ténként a megálló. Emberek tucafjai állnak szorosan a falhoz simulva, a verebek pedig vidáman uralkodnak a járdát, s ugyanolyan vidá-mán, csivitelve értekeznek. Aztán egyszerre csak meg-érkezik a busz. Az addig fedezékbe húzódo, falhoz lapuló emborsor hirtelen meglódo, átrohan a veszé-lyes szakaszon, s megpró-bál minél hamarabb új te-

Verébtalálkozó

Verébtalálkozó

Végre föl-szállnak — no nem a verebek, hanem az emberek, a szárnyas jószá-gok pedig elégedetten vár-ják az újabb buszt. Csivi-telve értékelik pompás ta-lálataikat, s kajánul szem-ügyre veszik újabb, leendő áldozataikat, akik immár odasorakoztak az eresz alá.

Sz. L.